

STRATEGICKÝ ROZVOJOVÝ DOKUMENT PRE ÚZEMIE

MESTSKÉHO ROZVOJA RUŽOMBEROK – LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Liptovský Mikuláš do roku 2030

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Ružomberok do roku 2030

Integrovaná územná stratégia UMR Liptov 2030

OBSAH

ÚVOD

PRÍHOVORY

ANALYTICKÁ ČASŤ

1. **Všeobecná analýza**
 - 1.1. Administratívne usporiadanie a sídelná štruktúra
 - 1.2. Prírodné danosti regiónu Liptov
 - 1.3. Pôdne pomery
 - 1.4. Demografické pomery
 - 1.5. Hospodárenie samospráv
 - 1.6. Manažérske zhrnutie
2. **Analýza dát podľa tematických oblastí**
 - 2.1. **Vzdelávanie, ekonomika a inovácie**
 - 2.1.1 Školstvo a práca s mládežou
 - 2.1.2 Inovácie
 - 2.1.3 Trh práce
 - 2.1.4 Podnikanie a prosperita
 - 2.2. **Životné prostredie**
 - 2.2.1 Integrovaný manažment krajiny a územné plánovanie
 - 2.2.2 Krajinná a sídelná zeleň a verejné priestranstvá
 - 2.2.3 Odpadové hospodárstvo
 - 2.2.4 Vodný manažment
 - 2.2.5 Ovzdušie
 - 2.2.6 Pôda
 - 2.2.7 Ochrana prírody a krajiny
 - 2.2.8 Environmentálne vzdelávanie, výchova a osвета
 - 2.3. **Infraštruktúra**
 - 2.3.1 Dopravná infraštruktúra
 - 2.3.2 Preprava osôb
 - 2.3.3 Technická a energetická infraštruktúra
 - 2.3.4 Moderná samospráva a digitálna infraštruktúra
 - 2.3.5 Informačná infraštruktúra
 - 2.4. **Sociálna stabilita**
 - 2.4.1 Sociálne služby a sociálna pomoc
 - 2.4.2 Zdravotná starostlivosť
 - 2.4.3 Bývanie
 - 2.4.4 Bezpečnosť a civilná ochrana
 - 2.5. **Identita a sebestačnosť**
 - 2.5.1 Identita a atraktivita územia
 - 2.5.2 Kultúra
 - 2.5.3 Šport
 - 2.5.4 Cestovný ruch
 - 2.5.5 Cezhraničná a medzinárodná spolupráca
 - 2.6. **Manažérske zhrnutie**
3. **Vyhodnotenie participatívneho prieskumu s verejnosťou**
4. **Závery za tematické a územné stretnutia s odbornou verejnosťou**
5. **SWOT analýza za územie UMR Liptov**
6. **Trendy rozvoja**

STRATEGICKO-PROGRAMOVÁ ČASŤ

REALIZAČNO-FINANČNÁ ČASŤ

Východiskové dokumenty

Vysvetlenia použitých skratiek**Príloha 1 – Prehľad indikátorov****Príloha 2 – UMR zásobník projektov****Príloha 3 – Participujúce osoby****ÚVOD**

Na základe poučenia z najlepších postupov iných členských štátov EÚ a vzhľadom na nízku mieru čerpania EFRR prostredníctvom IROP v rokoch 2014-2020, ako aj na nízku schopnosť riešiť základný problém pretrvávajúcich regionálnych rozdielov budú v programovom období EÚ 2021-2027 na území Slovenska využívané nové decentralizované nástroje **integrovaného územného prístupu** k implementácii fondov EÚ – integrovaná územná stratégia (IÚS) a integrované územné investície (IÚI) pre vyššie územné celky (na úrovni NUTS3) a pre 18 vybraných miest a ich tzv. územia udržateľného mestského rozvoja (UMR) ako **strategicko-plánovacie regióny** (SPR), medzi ktoré na území Žilinského samosprávneho kraja okrem Žiliny a Martina patrí aj UMR Ružomberok – Liptovský Mikuláš, ktoré tvoria dve jadrové mestá a 16 obcí (ďalej ako UMR Liptov). Tieto dve štruktúry sú navzájom koordinované na regionálnej úrovni prostredníctvom regionálnych rád pre partnerstvo.

Decentralizovaný implementačný model IÚS a IÚI je v súlade so znením:

- Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060 z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom fonde 12 a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku („všeobecné nariadenie EÚ“);
- Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1058 z 24. júna 2021 o Európskom fonde regionálneho rozvoja a Kohéznom fonde („nariadenie EFRR/KF“);
- Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1057 z 24. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Európsky sociálny fond plus (ESF+) a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1296/2013 („nariadenie ESF+“);
- Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1059 z 24. júna 2021 o osobitných ustanoveniach týkajúcich sa cieľa Európska územná spolupráca (Interreg) podporovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a vonkajších finančných nástrojov („nariadenie EÚS“);
- Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1056 z 24. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Fond na spravodlivú transformáciu („nariadenie FST“);
- Zákona č. 539/2008 Z. z. Zákon o podpore regionálneho rozvoja;
- Zákona č. 121/2022 Z. z. o príspevkoch z fondov Európskej únie;
- Delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) č. 240/2014 o európskom kódexe správania pre partnerstvo v rámci európskych štrukturálnych a investičných fondov (týka sa Rady partnerstva);
- Metodiky tvorby programov PHRSR 2020, verzia 1.0.4.

Implementácia týchto nástrojov sa riadi Jednotným metodickým rámcom pre prípravu integrovaných územných stratégií a investícií v SR v programovom období 2021-2027 a ďalšími usmerneniami, metodickými materiálmi a pokynmi Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR (MIRR), Riadiaceho orgánu (RO) a Sprostredkovateľských orgánov Programu Slovensko, prípadne ďalších orgánov zapojených do implementácie prostriedkov EÚ na území SR, z ktorých vychádza spracovanie tohto strategického dokumentu.

Tento strategický dokument (ďalej strategický dokument rozvoja Liptov 2030) je špecifický v tom, že v sebe integruje dve stratégie mestského rozvoja, tzv. Programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Ružomberok a mesta Liptovský Mikuláš na roky 2023-2030 (ďalej ako PHSR jadrových miest) a jednu integrovanú územnú stratégiu UMR Liptov na roky 2023-2030 (ďalej ako IÚS UMR Liptov 2030). Ide o pozitívny krok smerom k spoločnému definovaniu priorít rozvoja a investícií, zosúladeniu procesov plánovania a implementácie opatrení rozvoja na území prirodzeného regiónu Liptov. Je navrhnutý tak, aby bol prirodzene napojený na Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja 2021+ a Integrovanú územnú stratégiu Žilinského samosprávneho kraja 2021+ realizovanej na území prirodzeného regiónu Liptov, aby dochádzalo k prirodzeným synergickým efektom spolupráce socioekonomických partnerov na území prirodzeného regiónu Liptov.

Dve stratégie mestského rozvoja, tzv. Programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Ružomberok a mesta Liptovský Mikuláš na roky 2023-2030 a integrovaná územná stratégia UMR Liptov na roky 2023-2030, majú totožnú analytickú a strategicko-programovú časť a líšia sa v realizačno-finančnej časti akčnými plánmi vychádzajúcimi zo zásobníkov projektov.

Pri spracovaní tohto strategického dokumentu naplno využijeme princípy tvorby integrovaných územných stratégií (IÚS) odporúčané Európskou komisiou:

- **Vyvážené partnerstvo a transparentnosť:** rešpektovanie Európskeho kódexu správania pre partnerstvo v rámci EŠIF, t. j. úzka spolupráca medzi orgánmi verejnej správy, hospodárskymi a sociálnymi partnermi v území a subjektmi, ktoré zastupujú občiansku spoločnosť na regionálnej a miestnej úrovni, a to počas celého procesu tvorby a realizácie stratégie mestského rozvoja dvoch jadrových miest a integrovanej stratégie územného rozvoja UMR (aj vrátane monitorovania a hodnotenia);
- **Koncentrácia a prioritizácia:** zameranie sa na limitovaný identifikovaný počet stanovených priorít a ich riešenie a prioritizácia opatrení/projektov vzhľadom na ich relevantnosť pre udržateľný rozvoj v území (významnosť a dopad na riešenie stanovených priorít) a realizovateľnosť (časová, finančná);
- **Previazanosť** priorít/opatrení strategického dokumentu s PHSR Žilinského samosprávneho kraja a s PHSR obcí (prípadne skupiny obcí) na území UMR Liptov, t. j. stratégie mestského rozvoja jadrových miest a stratégia rozvoja UMR Liptov musia byť kritériom pre posúdenie a prioritizáciu projektov v zásobníku projektov;
- **Postavenie jadrových miest** ako koordinátorov pre vypracovanie a realizáciu integrovanej územnej stratégie UMR Liptov. Po dohode obidvoch jadrových miest, ktoré financujú prípravu tohto strategického dokumentu, je koordinátorom pre koordináciu UMR Liptov Mesto Ružomberok, ktoré zriaďuje Technický sekretariát UMR Liptov.

Územie udržateľného mestského rozvoja Ružomberok – Liptovský Mikuláš (ďalej ako UMR Liptov) bolo zriadené v zmysle článku 7. Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1301/2013 zo 17. decembra 2013 o Európskom fonde regionálneho rozvoja ako súčasť Regionálnej integrovanej územnej stratégie (RIÚS). Jeho pôsobenie je zadefinované v Štatúte zo dňa 29.12.2020 pre územie 2 jadrových miest a 16 obcí. Je základnou strategickou plánovacou jednotkou (SPR) pre integrovaný územný rozvoj UMR Liptov.

Jadrové mestá	Obce UMR Liptov okresu Liptovský Mikuláš	Obce UMR Liptov okresu Ružomberok
Liptovský Mikuláš Ružomberok	1. Vlachy 2. Liptovská Sielnica 3. Liptovský Trnovec 4. Gôtovany 5. Galovany 6. Demänovská Dolina 7. Prosiek 8. Bobrovník	9. Liptovské Sliače 10. Likavka 11. Lisková 12. Liptovská Teplá 13. Štiavnička 14. Bešeňová 15. Ivachnová 16. Turík